

Egyházi hírek

Zsinat – 2005

avagy: Merre tart Unitárius Egyházunk?

Módosított Alaptörvényünk előírja, hogy egyházi életünk fontos eseményeiről be kell számolni az Unitárius Élet tisztelt Olvasóinak. Rettenetes nehéz helyzetben vagyok, bár a szavakat nem kell keresgélnem, de amiről most „tudósítani” kell az nem lesz élménykeltő senki számára. Március 5-én összeült a tisztújító Zsinat, ahogy azt a február 5-i Főtanács-Zsinat elhatározta. A küldöttek jogosítványának vizsgálata alkalmával is már jelentkeztek „félreértések”, de végül összeállt a határozatképes testület. A beszámoló tárgyalása rendjén, de már a mandátumigazolásoknál is megdöbbenett a tapssal, padveregetéssel és lábdübörgéssel aláfestett tetszésnyilvánítás. Ha a „fából faragott” Bartók Béla-emlékmű könnyezni tudott volna, mint valami katolikus kegyszobor, bizonyára patakokban folytak volna a könnyek a felnőtt emberektől származó alkotástól. Mint valami sportteremben, klubban, vagy színházi előadáson, sokan elfeledkezve arról, hogy templomban vannak (hamar elmúlhatott többeknek az új lelkészünk, Lakatos Adél Csilla szívet-lelket melengető áhítatának varázsa!), és a számukra kedvezőnek ítélt fordulatokat hangos ovációval, tapsolással fogadták. A beszámoló többnyire, néhány tartózkodás mellett, 50%-os, vagy még nagyobb szavazataránnyal átmentek a megmértetésen. Egy rövid szünet után következett az utolsó napirendi pont, a választások lebonyolítása. **A jelölések ismertetése, valamint az átvilágítás kérdése hamarosan kiváltotta a botrányosnak is mondható jeleneteket.** Meg kell említeni, hogy a februári Zsinaton (nagy többséggel) elfogadott módosított Alaptörvény elődjének felülvizsgálatát azok kezdeményezték (2000-től volt életben csak!), akik most annak előírásával szembe kívántak menni, ami a jelöltséget, és átvilágítást érintette. Az is a valósághoz tartozik, hogy az **egész módosítási folyamatot az a Kálnoki Kis Sándor főgondnok helyettes vezette egy éven keresztül**, aki a mostani ülésen bejelentette, hogy sok mindennel nem értve egyet, eredménytelennek ítéelve eddigi tevékenységét, lemondott tisztségéről – és elhagyta az ülést, miközben Ő maga is megszavazta a módosított Alaptörvényt! **Mikó István tiszteletbeli főgondnok, aki nyíltan ellenezte az átvilágítást, nem vállalta az elnöklést a választások idejére**, ezért azt elnöklő társa vette át. Egy szemmel látható kisebbség mindent megtett hogy az ülés munkáját meghiúsítsa. Félelmetes, és elkésérítő volt a zsinati tagságra jelöltek közül egyesek nagyfokú tájékozatlansága az Egyház életével kapcsolatban, az írott és íratlan szabályok világában való járatlansága. (A legjobb bizonyosság erre egy fiatal egyetemista, aki állítólag egy évvel ezelőtt konfirmált, és aki láthatóan várta az utasításokat, hogy mit mondjon felszólalásában). (Vajon a presbiteri, közgyűlési ülések alkalmával nem kapnak vezetőiktől felvilágosítást a hozott törvényekről, határozatok-

ról?) A legnagyobb vihart az átvilágítási igazolás ügye okozta, pedig egyértelmű az Alaptörvény előírása: a négy legmagasabb egyházi tisztségre való jelentkezés esetén azt 15 nappal a Zsinat előtt be kell mutatni az Elnökségnek! A kifogásolás aztán olyan veszekedést eredményezett, ami felülmúlt minden eddigit. Kiabáló, harsány hangon elhangzott felszólalások, fenyegetőzések, hatáskeltő hadonászások, előre futások az elnöki asztal felé, a padok dörömbölése, Alaptörvényünk alkotmányellenességének kimondása, az egyházi jogi képviselője magyarázatainak semmibevevése! CUI PRODEST? A nyilvánvaló többséget csak így lehet legyőzni, meggyőzni? **És mivel céljukat nem tudták elérni, 17-en kivonultak a Zsinat munkálatairól**, de ami a legszomorúbb, hogy **közöttük volt öt lelkész is**, aki egyházának köszönheti megélhetését és létét egyaránt. Ilyen gyalázatra Unitárius Egyházunk történetében még nem volt példa. **A testület, mivel annak létszáma jóval meghaladta az 50%+1-et megtarthatta volna a választásokat, de inkább úgy döntött, hogy a békesség és Egyházunk egységének megtartása érdekében, tárgyalásokat kezdeményez, aminek érdekében elnapolta a Zsinat munkálatait április 2-re.**

A Magyarországon letöltött 16 évi papságom alatt sok mindennek voltam tanúja, de ilyenek még soha. A hozzáférhető történelmi anyagból tudom, s az idősebb szolgatársak is megerősítettek ebben, hogy **sokszor volt a sír szélén egyházunk a rendszerváltás előtt is.** (Templomok, imaházak eladása, egyházvezetők erőszakkal való eltávolítása.) 1990 után tudom, hogy **szerették volna a kis egyházunkat „átszóni” a scientológia eszme rendszerével. Ettől néhai ifj. Bartók Béla, akkori főgondnok mentette meg az egyházat.** Aztán akadt mentőmunkája Dr. Murvay Sámuel jelenleg tiszteletbeli főgondnoknak is, amikor a Moon-szekta betolakodását akadályozta meg. **Most vajon kiktől kell féltetni egyházunkat?** Azt le kell szögezni, hogy **a közhiedelemmel ellentétben egyházunk-vallásunk soha nem volt liberális, hanem szabadelvű, ami egészen mást jelent mind politikai, mind pedig vallásos értelemben.** Nem hisszük, hogy nyugati testvéreink szabados vallásos, sokszor Isten-hit és Jézus követése nélküli eszmeiségére szükségünk lenne, bármennyi dollárt és szép kirándulást helyeznek kilátásba. Szükség van a velük való kapcsolatra, hogy ők tanuljanak tőlünk unitárius-szabadelvű gondolkodáson alapuló vallásosságot! **Az előző ciklusok külföldi kapcsolattartói soha nem az egyházi érdekekért lobbiztak** (hogy Pécsen, Győrben, Miskolcon, vagy Békéscsabán templomokat építsünk), hanem mindig önszerte érdekeiket tartották szem előtt. **Ezért ma egyházunk egyetlen dollár támogatást nem kap a külföldi testvéregyházaktól**, mert azok minden támogatást Erdélybe visznek, ami nagyon jó és helyes, de ezt már

fel is hányták nekik az egyik szejkai találkozó. Olyan jelenségeket, de más előjellel, amikben a Zsinatunk részletetett, a vizen túl láttam, amikor az istenháza klubként „istentiszteletezett”, beszélősokkal, helyükéről való felugrásokkal, tapssal, karok lengetésével. És az áhítat? Az valahol ott, ahol volt a Bartók Béla templomban a Zsinat kezdetén! Lehet, hogy nem kell messzire menni, országhatáron kívülre azért, hogy felleljük azt a szabadosságot, liberalizmust, ami nálunk megtörtént. Négy évünk alatt sokszor kellett hallanunk, kormányzattól függetlenül, hogy annyiba sem vesznek minket időnként és helyenként keresztény testvéreink, mint a Hit-gyülekezetét. Az vesse rám az első követ, aki nem talált a mi Zsinatunkon olyan megnyilvánulásokat, jeleket, amit a Zsinat nagyobbik része nem tud elfogadni és nem tart üdvösnek egyházunk jövője szempontjából, hogy **egy vezérszónok irányítja az Egyház legfelsőbb és mondhatnám legszentebb testületének obstrukcióját, és őt dühörögve követi néhány lelkész.** Lehet, hogy most egy választás hozza elő az unitarizmustól nagyon távol álló dolgokat, és ha nem jön létre konszenzus, és nem az Alaptörvény betartásáért szállunk síkra, egy következő „elvfeladás”, a kemény fellépések eredményeként az lesz, hogy szertartáskönyvünket kell módosítanunk, az egyneműek házasságának engedélyezésére. Majd pedig jöhet, a drogliberalizáció és megannyi más meglepetés a külföldi szabad világ „szabadosságából”, és annak hazai pártolói részéről! Még csak annyit, hogy **büszkék**

voltunk 2001 őszen, amikor hazánkban egyedülként mi tettük kötelezővé az egyházvezetők (lelkésztől, gondnoktól felfelé!) átvilágítását országos elismerés mellett. Ma úgy néz ki, annak ellenére, hogy az ország népe is szeretne tisztán látni, hogy teher lett számukra a múlt, ha a viharos ülésre gondolok, éppen azok nem tettek ennek a határozatnak eleget, akik mindenáron, a Zsinat szétverése árán is, hatalmi pozícióra törekednek.

Hogy merre tart a Magyarországi Unitárius Egyház? A lezajlott események tükrében jó lesz a húsvéti ünnepkörben erről nagyon mélyen elgondolkodni. Hatalmi szempontból „a fejsze a fák gyökerére vettetett”. Az egyházak ellehetetlenítésének soha nem tapasztalt (a rendszerváltás óta!) magaslataiba ért a napi politika. Igaz, az egyházak közül sajnálatos módon csak a mi egyházunk (felkérés nélküli szóvivőn keresztül) társult az állam és egyház szétválasztásának „sírásó” elképzeléséhez, **de az egyházunkban többnek kell lennie az egyházépítő szellemnek, akarásnak, elszántságnak. Szerettem volna felemelőbb dolgokról beszámolni, és sokkal rövidebben.** De „a téma a földön hevert”, illetve belopakodott Bartók Béla templomába.

Kellemes Húsvéti Ünnepeket! És fennkölt lelki készülődést az április 2-i Zsinat folytatására.

B. L.

Sajnálom

Életemben először vehettem részt zsinatunkon. Nagy várakozással – és a vonat késése miatt – megkésve érkeztem. Kissé irigykedtem is, hogy atyámfiai komoly hivatalukban már teljesítik közösségi feladatukat. Gondoltam, be kár, hogy gyermekeim nem lehetnek egy kis időre részesei annak az eseménynek, melynek helyszíne az általuk is áhíttal rendszeresen felkeresett templomunk.

Helyet legkisebb zavarással a hátsó oldalrészén találtam ahol különösen aktívnak tetszettek hittársaim, ami tovább fokozta bennem az izgalmakat.

A köszöntő meghitt gondolatai után **a jelenlétek igazolásával kapcsolatos eljárás sajátosága gondolkodásra készített, hogy miért is kell védekeznie annak akinek nem volt zsebében a „dokumentuma”** de ekkor még inkább csak magamban merengtem, hogy ennek okát talán a tradíciókban kell keresnem. **A beszámolókhöz kapcsolódó hozzászólások ezt a hitemet egyre inkább gyengítették.** Még nem tudhattuk, hogy a dokumentumoknak kiemelt szerepe lesz a mai napon.

Közben félcédulák jöttek-mentek ezen a jobb hátsó részen. A szószólók jó szónokok, és mint később kiderült prókátorok voltak, akik még a provokátoroktól sem álltak messze.

A feljegyzések hozzájuk jutottak, mint egy erősítő bizalmukat. **Stilisztikai, helyesírási kifogásokkal kezdtek, hogy eljussanak a tiszteletlenség végső határáig a személyeskedésig.**

Ezen stílus szakavatott képviselői a kérdésekre és hozzászólásokra rendelkezésre álló idő 80–90%-át kisajátították. **Közben tapsoltak, dü-**

börögtek és bekiabálásokkal tovább „népszerűsödtek”.

Különös érzéseim támadtak az előttem ülő, **magát egyetemi hallgatóként bemutató hit-társam** iránt. Felkészültnek tűnő hozzászólásai változó érzéseket váltottak ki belőlem, ami egyre inkább sajnálattá változott. Nem értettem akkor még, hogy látásmódját újra-szépére való fogékony-ságát minek rendeli alá. Elgondoltam, hogy hét gyermekem közül – melyből négynek kora nem fiatalabb nála – bármelyikkel előfordulhat, hogy felkészültségét, rátermettségét sanda célok érdekébe állítja. Tapsolt, nevetett és fejét ekkor többször körbejáratta, de leginkább a „főszónok” reagálását várta.

Ezt már láttam, láthattuk máshol és nem kell sok idő, hogy meglássuk: a szavak formálhatók, de így sem alkotók. Ne engedj, hogy zavarják tiszta hitedet... **Ha kell a harc, ne válaszd az alattomosat.**

Ha ifjúságod heve hajt, ne azt bántsd, ki éppúgy jót akar. Van itt épp elég, ki szereti a zavart és nem bánja, ha más is ingatag. Arra figyelj, mit a hited sugall, keresd felebarátaidat. Sajnáltalak, de remélem a hited nagy és megbocsátod, hogy gondolatban megbántottalak.

Az elmúlt négy év beszámolóit és hozzászólásait csak hangolásnak tűntek az újabb napi-rendi pont, a választás hangulatához „kiteljesedéshez”. Az eddigi levezető elnök – elismerések átvétele közepette – megadta a hangot, miszerint Ő maga sem ért egyet a szavazás egyes részeivel, ezért is visszaadja ezt a szerepet. Az új-régi elnök, maga a Püspök kényszerűen a közösség érdekében gondolhatta – ez azért bizo-

nyos, mert érintettsége okán saját érdekét nem szolgálhatta – ellátom ezt a feladatot is értetek, remélem értetek. Páran mást értettek és ekkor jöttek tovább a sérelmek a nagy sebek és érdekek.

A jelölőbizottság előterjesztését a kimaradt nevek okán és a csatolandó dokumentumokat (átvillágítás) a tényekkel szemben mind fokozottabban és egyre hangosabban kifogásolták.

Közelített a zenit és eljött a kivonulás, ami csak a sajnálatot tette teljesebbé mindenkiben.

Világossá vált, hogy itt nem hitünk szerint, hanem szeretetlenségben tevékenykednek egyesek és bizton nem közösségünk érdekében.

Sajnálom, hogy ez megtörténhetett velünk és hogy szüleimnek fent, illetve gyermekeimnek otthon nem mesélhettem, hanem mély szomorúság lett úrrá rajtunk és gondolom utólag mindannyiunkon.

Hogy ez így történt **legyen intő jel és múlt képzelet. A kereszténységet érintő külső támadások ellen pont az összefogást kell erősítsük** az egyházak és híveik közötti egységet, de mindenekelőtt saját egyházunkon belül, **ahol mindig is a hit, remény és szeretet tartott össze bennünket.**

Vitéz Dr. Kiss Balázs

Gondolatok

Egy botrányos módon félbeszakadt zsinat margójára

Nagyon szomorúan vetem papírra ezeket a sorokat. Eredetileg azt terveztem, hogy egy szép emelkedett hangú tudósításban számolhatok be, egyházunk **2005. március 5-én (szombaton) tartott tisztújító zsinatáról.** Arról, hogy mennyire szép és ünnepi hangulatú volt. Hogy milyen sok értékes felszólalás, előremutató kezdeményezésjavaslat hangzott el egyházunk jövője szempontjából. Mennyi új egyházépítő, lélekemelő elképzelés és terv öltött testet, ezen az eddig négyévente, ezután pedig hatévente megtartandó legmagasabb egyházi fórumon. **A zsinatokon általában az egyház legfontosabb alapvető teológiai kérdéseivel, reformjaival, az egyházépítés helyzetével és jövőbe mutató terveivel, valamint egyház belső életének, közösségépítő és erősítő törekvéseivel, a missziós munkával, a pasztoráció újszerű feladataival és tisztújítással szoktak foglalkozni.**

Ezzel szemben, most arról kell beszámolnom, hogy itt ez alkalommal a zsinatokra jellemző nagy feladatok felvállalásából, megoldásából semmi sem lett. Ilyen kérdésekről alig esett szó. Ez nemcsak elszomorító, lehangoló, de ami ehelyett a rendelkezésre álló idő nagy részét elrabolta, a jelenlévő küldötték idegeit felborzolta az **a lelketlen bürokratikus eljárásjogi kérdésekre elfecsérelt idő és mondvcsinált, semmitmondó felszólalásokkal tarkított alacsony színvonal, mélyseges szellemi szegénységet és sivárságot tükröző „vita” volt, ha azt** ami itt történt egyáltalán még vitának is lehet nevezni. Ez kimondhatatlan mély fájdalommal töltött el engem és gondolom, hogy a tanácskozás minden jóindulatú és konstruktív magatartású, tiszta szívű résztvevőjét, akik nem egy ilyen alacsony színvonalú, lépcsőházi perpatvarzkodásra emlékeztető csetepatéra érkeztek ide, erre a megszentelt helyre és alkalomra.

Az igazat megvallva a tanácskozás az első perctől kezdve nagyon méltatlan körülmények között kezdődött és úgy is folytatódott. Ahogy az időben egyre jobban haladt előre, mindegyik elszomorítóbbá és kiábrándítóbbá vált. Így a zsinat félbeszakítása – egyesek előre megfontolt és eltervezett szándéka szerint – már csak a pontot tette fel az i-re, mert mire a tanácskozás ide jutott, addigra már teljesen szétesett, kezelhetetlen zűrzavarrá vált.

Ilyen körülmények között **a tanácskozás elég döcögösen indult.** Legfiatalabb egyházközségünk (a miskolci) lelkésznoje **Lakatos Csilla,** aki néhány hete rádiós istentisztelete során csodálatosan szárnyaló prédikációjával egy fél országot ejtett ámulatba, most eléggé színtelen áhítatot tartott, és ehhez nem éppen a zsinat jelentőségéhez méltó textust választott. Aztán **Máté Dénes** kolozsvári főgondnok atyánkfiának, szintén eléggé színtelenre sikeredett üdvözlő beszéde következett, akinek szavaiból – bár utalt erre – nem a szülőföld üzenete csendült ki, és nem a zsinatok nagy mérföldkőnek számító jelentőségére, fontosságára hívta fel a jelenlévők figyelmét egyházunk életében. Különösen arra, hogy az ilyen zsinaton való részvétel milyen nagy felelősséggel jár a résztvevők számára, hanem egy elvont eszme-futtatásba kezdett a szabadság fogalmáról – ami egyébként nem volt rossz! –, csak az én véleményem szerint egyáltalán nem ide illett.

Legalábbis én nem tudtam mire vélni, hogy miért ez az erdélyi egyház üzenete, az anyaországi zsinathoz? Az biztos, hogy minden üdvözlőt tolmácsoló vendégnek szíve joga, hogy arról beszéljen, amiről szeret és tud, de azért valahogy figyelembe kellene venni az esemény jellegét, jelentőségét és egy ehhez illő gondolatsorral biztatni, bátorítani, készíteni fel a jelenlévő hallgatóságot az előttük álló nagy feladatok megoldására.

Sajnos őszintén meg kell mondani, hogy **a mostani zsinat egyáltalán nem úgy volt előkészítve, megszervezve, ahogy egy zsinat esetében az illendő lenne.** A gyengéskére sikerült bevezető köszöntések után egy még gyengébb, borzasztóbb és megalázóbb procedura kezdődött: **a küldöttek akkreditációja,** vagyis mandátumának ellenőrzése. Ennek során mindenkinek nyilatkozni kellett, hogy milyen szervezet, intézmény delegálta a zsinatra és meg vannak-e az erre szolgáló megbízói levelei? Az egyes egyházközségek küldötteinek sorban fel kellett állniuk helyeikről, mint a padban a kisiskolásoknak, és a Főgondnok úr őket egyenként akkurátusan végigszámolta és megállapította, hogy rendben. Kettes akadtak fel ezen a „rostán”. Egy ügyvédi iroda képviselője, aki egyházunk megbízásából volt jelen és a Dávid Ferenc Egyet nemrég megválasztott elnöknője, akinek még nem történt meg a cégbírósági bejegyzése. Eből aztán hosszadalmas huzavona, oda-vissza szócsata alakult ki, amely ugyan salamoni döntéssel

végződött – mindketten maradhatnak! –, de a kérdések azért nehezen nyugodtak meg. **Ez a hosszú procedura annyira gyerekes, megalázó és már önmagában is méltatlan volt a zsinatok szelleméhez, hogy ez szerintem alapvetően megmérgezte a tanácskozás további légkörét. Miden normális szervezetnél az a szokás, hogy a tanácskozás előtt egy órával kezdődik az akkreditáció.** Itt is így kellett volna lennie. Ennek során mindenkinek először be kell mutatnia a küldő szervezettől, egyházközségtől stb. nyert megbízólevelét. Ha minden rendben van, ennek alapján regisztrálják és csak így léphet be a tanácskozás színhelyére. (Ezt nálunk is ugyanígy meg lehetett és meg kellett volna csinálni a tanácskozás előtt egy órával, a közeli gyülekezeti teremben). A résztvevőket azért érte hideg zuhanyként az akkreditációs procedura, mert amikor beléptek a templomba, akkor mindenkinek alá kellett írni egy előre elkészített jelenléti ívet. Akinek a neve ezen szerepelt, joggal azt hihette, hogyha ő fel van véve a névjegyzékbe, akkor ott neki törvényes joga a zsinaton való részvétel. Kiderült, hogy nem. Ezután következett a meglepetés-szerű akkreditációs eljárás.

Aztán elkezdődött a **püspöki, majd a főgondnoki jelentés fölötti vita.** Majd ezt követően az egyes egyházi intézmények (levéltár és könyvtár, teológiai műhely, Unitárius Elet stb.) beszámolóinak a megvitatása. Ez utóbbiaknak a zsinat napirendjén való szerepeltetése sem volt egy szerencsés dolog. Ez ugyanis borzasztóan hosszú tárgysorozatot eredményezett. Véleményem szerint az egyes egyházi intézmények beszámolatát két zsinat közötti időben folyamatosan kell megejteni. Itt lényegében a püspöki és a főgondnoki beszámoló kell csak megtárgyalásra kerüljön, mert ezeknek kell visszatükrözniük a két zsinat közötti időszakban egyházunk életében történt eseményeket, az elvégzett munka értékelését és a jövőre szóló terveket.

Nem kívánom az alacsony színvonalú vitát és a felszólalók egyes kitételeit értékelni.

A lényeg az, hogy nagyon sokan úgy szóáltak fel, hogy azt sem tudták, mi van az írásos anyagban. Ezért olyan mondvacsinált pitiáner kérdéseken lovagoltak, hogy a lelkészek szolgálati idejében mit jelent a „régiség”, amely Erdély-szerze széles körben ismert fogalom. Vagy, hogy a püspöki jelentésben miért Romániai Unitárius Egyház megnevezés szerepel? Hogy a Magyarországi Unitárius Egyházat miért nevezik ennek és nem Magyar Unitárius Egyháznak? Más vonatkozásban, hogy egy lelkész nő telefonszámát ki hol és milyen bizonylat alapján számolja el?

Kétségbeejtő volt az a szellemi szegénység és sivárság, ami ezekből a felszólalásokból tükröződött. Egyetlen olyan felszólalás volt **Zoltán Csaba** számtalan – egyébként említésre se méltó témájú felszólalásai közül –, amely érdemi hozzászólásnak nevezhető lett volna, ha állítása megállja a helyét. Ez abban állt, hogy **megpróbálta a Püspök Urat szembesíteni 4 évvel ezelőtti püspökké választása után tett ígéreteinek beváltásával,** amelyeket a Magyar Nemzet hasábjain tettek közzé. Ebben az állt, hogy **az egyház egy kétnyelvű óvoda létesítését tervezi** – a korábban megszűnt önkormányzati óvoda helyén – a Nagy Ignác utcában. Miért nem valósult ez meg? Zoltán Csabának jobban kellett volna tud-

nia, mint bárki másnak, hogy ennek mi az oka, hiszen ő a Nagy Ignác utcai Egyházközség gondnoka. A nagyszerű terv megvalósítása azért hiúsult meg, mert éppen az ő énekvezérük – korábbi kisebb szolgálati lakását felhagyva – jogcím nélkül beköltözött az óvoda volt helyiségeibe és azóta sem hajlandó onnan kiköltözni. A nevezett személy ezen jogcím nélküli lakásfoglalásban a Nagy Ignác utcai egyházközség pártfogó támogatását élvezte, és arra hivatkozik, hogy az egyházközség lelkésze: Kászoni József adott engedélyt a beköltözésre. Ezzel a kör bezárult. Az ügy évek óta peresítés alatt áll. Eredmény nincs.

Nem mondom, izgalmas dolog lehet valakit szaván fogni, hogy egykor tett ígéreteit nem váltotta be, de ebben az esetben a „nagy leleplezés” szenzációja elmaradt. Sőt azok számára, akik az ügyet egy kicsit közelebbről is ismerik, teljesen egyértelművé vált, hogy ez a fegyver visszafelé sült el.

Nem kívánom a bugyuta felszólalások sorát tovább taglalni. **Elkeserítő és lehangelő volt, hogy Egyházunk egy ilyen nagy döntések meghozatalára hivatott fórumát: a zsinatot, egyesek mennyire elsilányítják és sárba rángatják, hogy végül ugyancsak mondvacsinált ürügyek alapján kivonulásukkal a döntéshozatal végül is megakadályozzák.** Ami a délután 2 óra utáni szünet után történt, annak az a lényege, hogy a Nagy Ignác utcai ellenzéki csoport (és kapcsolt részei) felháborodtak azon, hogy **a jelölőbizottság ragaszkodik az EKT 2 évvel ezelőtti döntésének betartásához, amely szerint egyházunk legfelsőbb felelős tisztségeit (püspök, főjegyző, főgondnok, és annak helyettesei) csak olyan személyek tölthetik be, akik átvilágítással rendelkeznek.** Vagyis igazolni tudják, hogyha ők Erdélyben éltek, akkor az ottani, ha itthon akkor az itteni **titkosszolgálatokkal nem működtek együtt.** Ezt az igazolást eddig csak Rázmány Csaba jelenlegi püspök és Balácsi László főjegyző szerezték be. Kászoni József, a Nagy Ignác utcai Egyházközség lelkésze és Kálnoki Kis Sándor főgondnokhelyettes úgy nyilatkoztak, hogy ők ezt törvénytörésnek tartják, mert ilyen rövid idő alatt ezeket a dokumentumokat nem lehet beszerezni. De erre nem most a jelölés egy hónapjában, hanem már az elmúlt 2 évben gondolni kellett volna. Ha komolyan vették volna az EKT döntését, akkor már régen léphettek volna ez ügyben. Kászoni József egyébként a jelölőbizottságnak átküldött egy fax üzenetet, amely látszólag a mentesség igazolását jelzi. Érdekes viszont, hogy Zoltán Csaba, aki a legutóbbi időkig egyáltalán nem gondolt arra, hogy magasabb tisztségre jelöltesse magát, csak a jelölés finisében döntötte el ezt, szintén meg tudta már szerezni ezt a mentességi igazolást. Azért tehát, hogy 2 önjelölt, akiknek még nem volt meg az igazolása, botrányos módon a jelölések törvényességét akarta kétségbe vonni, és a zsinat megszakítását kezdeményezte, amelyet sajnos többen magukévá tettek, kivonultak. Ilyen mondvacsinált ürügyekkel eredménytelenné tenni egy zsinati ülészakot, nagy felelőtlenség és szerintem **ezt az ügyet nem lenne szabad felelősségre vonás nélkül lezárni.** Akik botrányos viselkedésükkel a zsinat magasztos hivatásának teljesítését meggátolták, azokat igenis felelősségre kell vonni, egyházi törvényeink előírásai szerint.

Egyébként engem az bosszant és idegesít a legjobban, hogy mennyi olyan pozícióéhes személy van eme kis egyházunkban, akik félelmetes eszközökkel és módszerekkel törnek vezető tisztségek megszerzésére, és ebben semmiféle eszköz igénybevételétől sem riadnak vissza. Miközben ha igazában magukba néznének, akkor rá kellene jönniük arra, hogy ehhez nekik sem tehetségük, sem elhivatottságuk nincs, és eddigi teljesítményeik sem predestinálják őket ezekre a tisztségekre. Ezért bátorodom megkérdezni: Hölgyeim és Uraim, miért ez a nagy túlekedés? A mi egyházunk történelmi tapasztalatai szerint: **nálunk aki tisztséget vállal, annak legalább tíz ember teljesítményét kell nyújtania, tudásban, felkészültségben és munkabírásban.** Mi nem bírunk olyan embereket tisztségekbe emelni, és tartani, akik ott csak ragyogni, reprezentálni, de nem dolgozni akarnak. **Ahhoz, hogy egy kis egyházból nagy teljesítmények jöjjenek ki, ahhoz átlagon felüli teljesítőképességű emberekre van szükségünk minden tisztségben.** Ezt jól szíveskedjenek emlékezetükbe vésni. És ha úgy gondolják, hogy ez csak az én rigolyám, akkor kezdjék el csak szépen nagy elődeink – egy Brassai Sámuel, egy Orbán Balázs, vagy Kriza János – életútját tanulmányozni. És akkor rájönnek, hogy nekem van igazam. De ha ezeket a személyiségeket a mai kor számára már nagy és elérhetetlen példaképeknek tartják, akkor megelégszem azzal is, ha csak Balázs Ferenc, vagy Szabédi László sokoldalú szervező és alkotó tevékenységének eredményeit tekintik át. **Mi túl kicsi és nagyon törekény egyház vagyunk ahhoz, hogy megengedhessük magunknak azt a luxust, hogy olyan embereket ültessünk egyes tisztségekbe, akik ezek megszerzését csak célnak tekintik, és nem az egyházunk előtt tornyosuló irdatlan feladattömeg megoldására, egyházunk felemelkedése magasztos ügyének önzetlen szolgálatára lehetőséget nyújtó eszköznek.**

A zsinat tehát botrányos körülmények között félbeszakadt, és eredménytelenül ért véget. Lehet, hogy ismereteim hiányosak – ezért megkövetek mindenkit, ha tévedek – de egyháztörténettel foglalkozó olvasmányaimban én ehhez hasonló skandalumról egyházunk 450 éves történelmében még nem hallottam. **Akárhogy is próbáljuk palástolgatni a dolgokat, ez örökre egy szégyenfolt marad egyházunk életében. És úgy az Úristen, mint a jövő generáció ezt sohasem fogja nekünk megbocsátani. Hogy egyesek nem tudtak felülemelkedni önző érdekeiken, és**

nem a zsinat küldötteinek bölcs belátására bízták a döntést ügyükben.

Eppen ezért kötelességünk, hogy ennek a napnak az eseményeit és tapasztalatait kellő higgadsággal és tárgyilagossággal elemezzük, értékeljük, hogy emelt fővel és tiszta lelkiismerettel állhassunk egykoron a történelem és az Isten ítélőszéke elé. A magunk részéről megtettünk-e mindent annak érdekében, hogy ez a zsinat ne ilyen gyászos eredményű legyen? En ezzel az írással és kritikai észrevételeimmel ehhez az annyira szükséges lelkiismeret-vizsgálathoz szerettem volna néhány adalékkal szolgálni mindenki számára. Javaslom, hogy **mindenki szálljon mélyen magába és tartson mély és alapos lelkiismeret-vizsgálatot, ami egyébként is hitünk és vallásunk legfőbb követelményrendszeréhez tartozik. Hogy a jövőben ne csak nyugodtan tudjunk aludni, hanem nyugodtan tudjunk egymás szemébe is nézni. Sajnos még ebben az esetben sem kerülhetjük már el azt a szégyent, hogy a 2005. március 5-i zsinat dátuma szomorú gyásznapként vonul be egyházunk hazai történetébe.** Igaz, hogyha így utólag visszagondolok az elmúlt évek eseményeire, azok mindig egyfajta belső feszültségről, egymásnak feszülő indulatokról tanúskodtak. Az EKT ülések gyakran voltak nehezen elviselhetőek a különböző durva kirohanásoktól, vádaskodásoktól, amelyeket a főgondnok tanári szigorúsággal próbált kezelni, a renitenskedőket átmenetileg ügyel-bajjal megregulázni, de az a fajta nevelési módszer úgy látszik egyáltalán nem vált be, sőt egyre jobban csak felerősödtek az egyházunkon belüli disszonáns hangok. Ez a tragikus végkifejlet után a zsinat botrányos félbeszakításában jutott a csúcspontjára. Nagyon sajnálom, hogy így történt. **Nagyon sajnálom, hogy a mi kis egyházunk már jó ideje nem a „béke szigete”, ahogy normálisan lennie kellene, mert egyesek, nem tudom miért Egyházunk falai közé is behozták, „importálták”, azt a veszekedős, gyalázkodós stílust, ami hazai politikai közéletünket is sajnos idestova már 15 éve mérgezi, és egyre elviselhetetlenebbé teszi. Legalább nekünk vallásos, unitárius embereknek kellene annyi eszünk legyen, hogy a költő szavaival élve „tüllépünk e mai kocsmán, az értelemig és tovább”!** Azt kérdezem tehát, hogy ilyen helyzetben hol van itt az értelem és a krisztusi szeretet? Szálljunk magunkba kedves testvéreim!

Egy szomorú krónikás

Válaszféleség dr. Lőrincz Ernő úrnak

Gondolom, hogy senki nem neheztel meg azért, hogy ezeknek a valóban közérdeklődésre számot tartó kérdéseknek a megválaszolása hozzám került. Az egyetemes egyházi szempont mellé saját véleményemet is igyekszem odatenni.

1. Arra a kérdésre, hogy mennyi az unitáriusok lélekszáma a világon, azt hiszem, nincs ember, aki meg tudna válaszolni, még ebben a számítógépes világban sem. Világviszonylatban megválaszolhatatlan kérdés. Itthonról indulva ki, a katolikusok, a reformátusok, az evangéliku-

sok és mások is csak becsült adatokat mondanak. Kiszállva hazánkból, a nagy világvallások is ezt teszik. Azt mindenki megfogalmazhatta már magának, hogy az esetleges támogatók száma nem azonos a különböző vallásokhoz, felekezetekhez, egyházakhoz tartozók számával, annak töredéke csupán. Akár az 1%-os átutalók számát, akár a népszámlálási adatokat nézzük, semmi sem talál, szorozzunk, vagy osszunk bárhogyan. Eppen a napokban mondta Gyulay Endre püspök, hogy ha a katolikus egyház nem vehet

részt a politikában, akkor 6 millió embert reszteszténeék ki! Már félmillióval többet mond, mint amennyi eddig forgott közszájon. A reformátusok 2,5 millióra becsülik magukat, az evangélikusok is inkább 1 millió felé haladnak. A kisebb felekezetek is tízezres számokról beszélnek. A december 5-i tragikus események után írt egyik cikkemben feltettem a kérdést, hol volt ez a nagy testvéri közösség. Akkor hova mennyi lélek is tartozik? Ilyen értelemben, egy kicsit a statisztika adatát is magunkénak tudva (más keresztény felekezethez tartozó címszó alatt!), ismervé az erdélyi kivándorlást, azt nem véve figyelembe, hogy gondolkozásában, hitében, de egyházunktól való távolságtartásában hányan lehetnek, úgy 25000-re tehető a hazai unitáriusok lélekszáma, mutassanak bármilyen számokat az egyházi vagy úgynevezett hivatalos statisztikák. (Békés megyében a népszámlálási adatok szerint nincsenek unitáriusok!). És ez nem azért lehet igaz, amit állítólag Churchill mondott, hogy csak abban a statisztikában hisz, amit ő hamisított. Nem élünk olyan világban már (Erdélyben sem!), hogy homogén közösségekként élve, nem marad egy faluban, városban, településen sem senki kereszteltetés vagy más szertartás nélkül. Erdélyben is többen vannak, mint az a 60 valahány ezer, amennyit a lelkészi jelentések alapján kimutat az egyház, mert a nagy szétszóródásban ők sem tudják számon tartani híveiket. Még azt sem tudják papírra vetni (több, mint egy évtizede kérjük!), hogy kik jöttek és hova a nagy kitántorgásban! A fentiek alapján joggal ellenezte az egyházvezetés mindenféle adattal való megjelenést a nyilvánosság előtt, mert abból nem származik semmi jó, de inkább hátrány egy nagyon szekularizálódó világban!

A világ unitáriuságának létszámával még kilátástalanabb a helyzet. Az International Association of Religious Freedom – A vallásos szabadság nemzetközi szervezete tagegyházainak létszámát több millióra teszik, becsülik. Egy, a sepsiszentgyörgyi Kovács István lelkésztől kapott (de tudomásom szerint Kászoni József lelkésznél is vannak ilyen kimutatások) adatok szerint a tagegyházak, tagszervezetek száma jó nagy, de a lélekszám kevés, néhány száz, néhány ezer, igaz, csak a fizetőket tartják nyilván. A nagy családban vannak unitáriusok és mindenféle más, szabadon gondolkodó istenhívó vagy istenhit nélküli humanisták. Tagegyházak és szervezetek előfordulása: Egyesült Államok, Kanada, Anglia, Németország, Ausztrália, Finnország, Spanyolország, Csehország, Oroszország, Új-Zéland, Lengyelország, India, Nigéria, Dél-afrikai Köztársaság, Pakisztán, Fülöp-szigetek, Dánia, Belgium, Hollandia, Svédország, Franciaország, Svájc, Olaszország. Nos, vagyunk mi mindenhol széles a nagyvilágban. De hogy hányan tudnak Dávid Ferencről, az erdélyi unitárius gyökerekről, azt szinte biztosan tudjuk: nagyon kevesen. Egyébként üdvös lenne (Kászoni József és Léta Sándor a külkapcsolatokért felelősökként) beszámolni e „testvérek” életéről, mert sok érdekesség van, lehet alakulásukban, szerveződésükben. Például a dániai unitáriusok egyik legnagyobb adakozója, jótévedője a híres zeneszerző, Edward Grieg felesége volt.

2. Egyházunknak nincs kapcsolata az Egyházak Világtanácsával vagy az Evangéliumi Szövetséggel. Ez utóbbi eléggé ismeretlen. Az előbbi annál inkább, de oda mi nem illünk bele, mert nem

fogadjuk el a dogmákat. Ellenben van kapcsolata (lehet még jobb is!) a már említett IARF-fel és a nemrég alakult ICUU-val. Ez utóbbinak alelnöke volt leköszönő főgondnokunk, Mikó István úr. Fejlődő kapcsolat jellemzi a Testvéregyházközi Tanáccsal való együttműködést. Reméljük, folyamatosan minden gyülekezetünknek lesz élő, jó kapcsolata tengerentúli gyülekezetekkel, és megélvők is jobban működnek a jövőben.

3. A hazai ökumenikus szerveződések (ahogy a kérdező fogalmazza) és szervezetek közötti kapcsolat időnként az egyházi vagy felekezeti primátusság, elsőbbség hangoztatásának és nyilvánvalóvá válásának áldozatául esik. Ha csak arra gondolunk, hogy egyik nagy egyház sem emelte fel szavát, sőt elfogadták és magukévá tették a „történelmi egyház” értehetetlen kategorizálást. De ha már megtetszett nekik, akkor sem gondoltak arra, hogy minket is maguk mellé vegyenek. Ennek és hasonló jelenségek ellenére, nem alamizsnáért hajladozva, igyekszünk minden lehetőséget megragadni arra, hogy „megmutassuk magunkat”. A Püspök Úr közlése szerint a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsában, a régi helyzethez viszonyítva, van egy szavazatunk a megfigyelői státusz helyett. A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálatban az a helyzet állt elő, hogy Orbókné Szent-Iványi Ilona helyébe 2001-ben a Főhatóságunk Szász Adriennét javasolta, delegálta, de előbbi nem adta át helyét az utóbbinak. Az elmúlt 4 évben soha egy beszámolót sem írt annak az Egyháznak, amelyik nevében ebben a szervezetben tevékenykedik. A Magyar Bibliatársulatban jelen sorok írója képviseli az Alapítvány Kuratóriumában egyházunkat egy szavazattal. A Bibliatársulat évente 2-3 alkalommal ülésezik és hoz döntéseket. Ezekről az UNEL-ben lehet olvasni beszámolókat. Könyv- és bibliaadományát a püspöki hivatalban helyezük le. Az eltelt 4 év alatt 2-3 alkalommal Léta Sándor vett részt helyettem a tanácskozásokon.

Bizonyára, kedves dr. Lőrincz Ernő, a válaszok hagynak kívánnivalót maguk után. De önmagában mindenik kérdés külön-külön „megér egy misét”. Ha az UNEL anyagihiánya megengedi majd, a rendelkezésemre álló külhoni unitáriusokról és a hozzánk tartozó nem unitáriusokról szóló anyagot szívesen lefordítom és leközzöljük.

Balácsi László

